

Racegodkendelse - siden sidst. (Brev sendt til alle medlemmer)

Racegodkendelse af Gammel Norsk Spælsau og Farvet Spæl anno 2020.

Alle, der avler spælsau eller har spælsau, bør læse dette skriv rigtigt grundigt igennem, da det har konsekvenser for alle, der avler spælsau, om man får racegodkendt eller ej.

Da flere ikke kender historikken for racegodkendelser af spælsau, er der her racegodkendelsesprocessen i korte træk:

2014 - Delegation fra Norge kom til Danmark for at se de danske spælsau

2015 - de første danskere blev uddannet racegodkendelsesdommere

2016 - flere medlemmer rejste til Norge for at blive uddannet i Norge

2017 - første tiltag blev taget for at opdele Spælsau i Gammel Norsk og farvet Spæl

2018 - møde på Seges med Steen Kobberøe om opdeling af racen.

2019 - flere besætninger blev besøgt af racegodkendelsesdommere fra Danmark og Norge

2019 - indsendelse af racegodkendte får blev sendt til Seges

Sep 2020 - flytning af lam, efter racegodkendte forældredyr, til "ny race"

Al begyndelse er svær og denne proces har ikke været nogen undtagelse. Der har været skiftende medlemmer i bestyrelsen for Foreningen af Spælsau i Danmark og der har været mange delt meninger om at opdele, det vi i dag kender som Spælsau til de oprindelige racer - Gammel Norsk Spæl og Farvet Spæl.

Dog har det fra man indførte opdeling i Norge været målet, at vi skulle det samme i Danmark, da dyrene importeret til Danmark i 80'erne var fra begge racer.

Hvad betyder det så for den enkelte avler i Danmark?

Det har konsekvenser for alle avlere af spælsau i Danmark, at vi opdeler racen. Dette faktum har bestyrelsen ikke været klare nok med i deres tidligere udmeldinger og skrivi om racegodkendelse af spælsau.

Bestyrelsen var fra dec 2019 klar til at overflytte alle 86 racegodkendte GNS dyr til ny race i Seges. Det betød, at alle de racegodkendte får ville få slettet deres stamtavle for at genopstå som 100% GNS i en ny race. Stamtavler ville foreningen beholde så man ikke kom ud i, at man mistede sin data for evigt, men man kunne ikke se den hos Seges. Vi besluttede, at dyrene kun kunne racegodkendes efter de var 1½ år af hensyn til renhed i den nye race. Alle blev tilbudt at få racegodkendt deres dyr, selv dem uden stamtavler.

Ved at dyrene bliver flyttet over i ny race betyder, at alle deres afkom vil blive påvirket i den ene eller anden grad. Dvs at havde man et ældre får, som er godkendt, bliver alle dens lam registreret som 50% GNS og 50% spælsau (hvis vædderen fx ikke er godkendt), hvilket ville gøre lammet til en krydsning i Seges. Dette ville ramme rigtig mange avlere, som ikke havde taget stilling til deres avle eller deres fremtidige avlsarbejde.

Dette var bestyrelsen villige til at gøre for at fremme opdelingen af racen og ramme Seges mål med at racebetegnelsen Spælsau ville forsvinde helt inden for en årrække. Endvidere mente bestyrelsen at det var en god mulighed for at få så mange med i racegodkendelsen samt opdeling af racerne. Det ville hjælpe dem, der udstillede med at stå/blive bedømt i de rigtige kategorier og det ville hjælpe avleren med hurtigere at kunne finde de bedst egnede gener til deres besætning.

Dog havde vi en del problemer med Seges og deres engagement i denne proces, der gjorde, at avlerne ikke fik flyttet deres dyr til ny race og alt gik i stå!

Hvad så nu?

Nu er Seges så igen kommet på banen, men foreningen har ikke foretaget bedømmelser i hele 2020 pga. manglende viden om fremtiden i Seges samt Covid-19.

Seges har pt ikke fundet en løsning på, hvordan de flytter dyr over i ny race, hvis de er flyttet fra deres oprindelsessted. Dette gør flytningen til ny race vanskelig, da man ikke må slette eller kan flytte evt flytninger af dyret med i ny race.

Samtidig har det trods mange skrivelser i nyhedsbladet, div fb sider og diskussioner på Generalforsamlinger ikke nået ud til størstedelen Spælsau avlerne, at dette også har konsekvenser for dem, selvom de ikke har foretaget sig noget for at få racebedømt.

Derfor har bestyrelsen besluttet af indtil dec 2023 er det kun lam efter racegodkendte forældredyr, der bliver overført til ny race GNS eller Farvet Spæl. Efter dec 2023 bliver alle dyr (også dem, der er racegodkendt før 2023 overført til nye racer). Disse lam bliver altså grundstenene (founders) for de nye racer.

Har man lam født efter racegodkendte forældre skal man sende dyreliste til Josephine Henriksen - så vil hun samle alle data sammen og de lam, der er efter racegodkendte forældredyr bliver så overflyttet til ny race.

Det vil sige, at ved rulningen af Seges systemer i dec 2023 vil der, selvom man ikke har foretaget sig noget inden for racegodkendelse, være en masse avlere, der har krydsningsdyr i stedet for Spælsau.

Bestyrelsen har i aug 2020 besluttet at gøre følgende for, at alle avlere har mulighed for at følge med udviklingen.

Januar 2021 - Her er bestyrelsen klar med en racebeskrivelse af Farvet Spæl (FS) - den vil være gælden både til racegodkendelse af FS og til dyrskuer fremover. Tilsvarende den der nu ligger på Gammel Norsk Spæl (GNS)

2021 bliver der igen racegodkendt af både GNS og FS - tilmelding på hjemmesiden som tidligere år.

2022 Racegodkendes flere dyr

2023 - december måned - her vil alle dyr, der er racegodkendt indtil dato blive flyttet over i deres nye racer.

2025- Her forventes det, at racebetegnelsen Spælsau bliver annulleres hos Seges.

Så har man ikke fået sine dyr racegodkendt inden 2026, får de ikke godkendte dyr man har betegnelsen krydsningsdyr.

Der er altså mange scenarier for, hvad der kommer til at ske med de spælsau man har gående, men her kommer et par eksempler:

Har man indkøbt en vædder, som senere bliver racegodkendt bliver alle lam efter denne vædder registreret som 50% ny race. Også de lam, der er født FØR racegodkendelsen. Altså bliver alt efter stamdyret ændret i data.

Har man fx købt et gimmerlam, hvor moderdyret bliver godkendt efterfølgende i anden besætningen vil dette også påvirke gimmerlammet - da det får 50% ny race. Og lammene efter gimmeren vil være 25% ny race.

Har man avlet på sine egne dyr og de ikke er racegodkendt vil det ikke have betydning, men er der i stamtavlen aner, som er fra andre besætninger, kan man ikke være sikker på, at der ikke vil komme ændringer.

Har man et får eller vædder, som pludselig står som krydsning pga racegodkendelse af et af forældredyrene kan man indstille dyret til sin egen godkendelse. Hvis den bliver godkendt fx GNS vil den så blive flyttet over i GNS, men uden aner. Da der ikke flyttes dyr over i ny race uden at stamtavleoplysningerne slettes.

Har man derimod en vædder og et får der begge er racegodkendt fx GNS vil lammet bliver flyttet over i ny race og hvis man derefter løber dette lam med et andet godkendt lam vil stamtavlen blive udfyldt med 1 led.

Hvis man vælger at løbe et GNS dyr med en Spælsau (ikke godkendt dyr) bliver lammet registreret som krydsning af GNS og Spælsau. Man kan her vælge at prøve få lammet godkendt efter det er fyldt 1½ år (så gælder reglen igen med den slettede stamtavle, men dyret reg som 100% GNS) eller man kan vælge at løbe det med en GNS så den fx bliver 75% GNS.

Har man dyr som man ikke har stamtavle på, men mener, at de er enten GNS eller FS kan man stadig få den racegodkendt og på lige fod med dem, der allerede er i registrering vil de blive oprettet med blank stamtavle. Dog er det vigtigt, at man ved racegodkendelsen kan fremvise lam efter det dyr man ønsker godkendt, da evt. krydsning med andre racer vil kunne ses i afkom af uregistrerede dyr.

Har du yderligere spørgsmål er du velkommen til at skrive til foreningen

formanden@spaelsauforeningen.dk

På vegne af Bestyrelsen

Formand Camilla Petersen